

Ympäristöministeriö

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/26856/2023

kirjaamo.ym@gov.fi

Lausuntoaika päättyy 11.7.2025

Lausunto hallituksen esityksestä uudeksi alueidenkäyttölainsi

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoja Alueidenkäyttölain uudistuksen luonnoksesta. Alueidenkäyttölaki sisältää valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, kaavoitusjärjestelmää sekä merialuesuunnittelua koskevat säännökset. Ympäristöministeriön mukaan uudistuksella pyritään edistämään muun muassa kaavoituksen sujuvuutta, kaupunkien ja kuntien kasvua, riittävää asuntotuotantoa, yritysten kilpailukykyä sekä Suomen houkuttelevuutta investointikohteena.

Lausunto

Puhuri Oy on haapavetinen energiayhtiö, joka tuottaa puhdasta, uusiutuvaa energiaa. Puhurin merkittävintä toimintaa on tuuli- ja aurinkovoimapuistojen kehittäminen, rakentaminen ja omistaminen. Lisäksi Puhuri on mukana muissa uusiutuvan energian kehittämishankkeissa, jotka liittyvät esimerkiksi vedyn ja synteettisten polttoaineiden tuotantoon. Puhurin kaikki energiahankkeet sijaitsevat Suomessa. Puhuri työllistää toiminnallaan ja hankkeillaan merkittävän määrän ihmisiä niin suoraan yrityksen palveluksessa kuin välillisesti suunnittelusta aina operointiin asti. Valtaosa käyttämästämme työvoimasta on suomalaisia ammattilaisia.

Tuulivoima

Ympäristöministeriön toimittamassa Alueidenkäyttölain luonnoksessa on tärkeitä uudistuksia, joilla Puhuri näkee olevan positiivisia ja lain tavoitteita tukevia vaikutuksia. Tärkeitä muutoksia ovat esimerkiksi luvun 12 pykälät 90 ja 91 jotka antavat maanomistajille tai heidän valtuuttamalle taholle aloiteoikeuden yleis- ja asemakaavojen laatimiseen. Lisäksi Luvussa 18, 111 §:ssä määrätään, että uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittävää katsottavaa kaavaa koskeva valitus tulee käsitellä hallintotuomioistuimena kiireellisenä. Näkemysmme mukaan näillä uudistuksilla pystytään edistämään kaavoituksen sujuvuutta.

Uudistuksessa on kuitenkin tiettyjä muutoksia, jotka näkemysmme mukaan eivät täytä lain tavoitteita ja näiden osalta luonnosta tulisi muuttaa merkittävästi valmistelun edetessä. Laki luonnoksen 68 §:n 2 momentissa määrätään, että ellei tuulivoimala sijaitse maakuntakaavassa määrättyllä tuulivoima-alueella, tulee asutuksen ja voimalan välisen etäisyyden olla 8 x voimalan kokonaiskorkeus.

Tuulivoiman merkittävimpia ympäristövaikutuksia ovat melu-, ja lämpö-, maisemavaikutukset ja luonnontilaisten elinympäristöjen muuttaminen rakentamisen alaisilla alueilla ja niiden lähiympäristössä. Näistä melu- ja lämpövaikutuksia voidaan vähentää hyvällä suunnittelulla ja tuulivoimaloiden teknisillä ratkaisuilla, esimerkiksi välkkeenestojärjestelmien avulla. Melulle on asetettu lainsäädännössä erilliset ohjeet, joilla rajoitetaan hankkeiden meluvaikutuksia ympäristöön. Elinympäristöjen osalta hankkeissa tehdään aina laajat luontoselvitykset ja

lähtökohtaisesti tuulivoimahankkeissa toteutetaan ympäristövaikutusten arviointiprosessi, jossa hankkeen vaikutukset tutkitaan laajasti. Näin tuulivoimahankkeiden merkittävimmäksi ympäristövaikutukseksi jää niiden vaikutus maisemaan. Tähän liittyen yleisin toive mitä hanketoimijoille esitetään, on se, että hankkeita yritettäisiin sijoittaa mahdollisimman lähelle jo valmiiksi rakennettua ympäristöä ja sähkön käyttäjiä. Tällä tavalla haluttaisiin vähentää sitä, arvokkaiden luonnontilaisten maisemien muuttamista. Valitettavasti jo nyt voimassa olevat suunnitteluohjeet ja rajoitukset ohjaavat tuulivoimaloita sijoittumaan yhä kauemmas rakennetusta ympäristöstä ja asutuksesta. Edellä mainitun mukainen etäisyysrajoitus ajaisi tuulivoimahankkeet yhä kauemmaksi rakennetusta ympäristöstä ja luonnontilaisille alueille, ilman että tälle on mitään tosiallista tai teknistä syytä. Esitetty etäisyys ei perustu vaikutusten arviointiin eikä etäisyyttä ole perusteltu lakiluonnoksessa.

Etäisyysvaade ei ole tasapuolisen kohtelun tai teknologianeutraalin lähestymistavan mukainen. Tasapuolisuuden näkökulmasta tuulivoiman sijoittumisen tulee jatkossakin säilyä tapauskohtainen arviointi kuten muullakin toiminnalla. Esitys heikentää kunnan valtaa päättää oman alueensa käytöstä ja käyttää kaavoitusmonopoliaan. Uusiutuvan energian hankkeet ovat merkittävä elinvoimatekijä monessa Suomen kunnassa. Erityisesti esitys tulee rajoittamaan tuulivoiman sijoittumista Etelä-Suomeen koska Etelä-Suomessa asutus on ehdotettua etäisyyttä lähempänä ja hankkeet ovat yleensä pieniä ja alle maakunnallisesti merkittävien tuulivoimahankkeiden rajan. Esitetty suojaetäisyys myös asettaa maakuntaliitoille lisäpainetta tehdä yhä tarkempia tuulivoimaselvityksiä maakunta tasolla, joka lisää maakuntien työmäärää ja kustannuksia. Nykyinen käytäntö, jossa maakunnat tekevät maakuntatason selvityksen maakunnallisesti merkittävän kokoluokan tuulivoimahankkeille soveltuvista alueista ja näitä alueita voidaan kuntatason kaavoituksella tarkentaa selvityksiin perustuen, on ollut toimiva tapa ohjata tuulivoiman sijoittumista Suomessa.

Lakiluonnoksessa esitetty etäisyyteen liittyvä poikkeusmenettely ei ole toimiva, koskee hankkeesta riippuen muutamia tai jopa useita kymmeniä asuin- ja lomakiinteistöjen omistajia. Lakiluonnoksen perusteella yksikin vastustaja riittäisi poikkeusmenettelyn epäämiseen. Muutos ei siis mitenkään huomioi poikkeusmenettelyn vaikutuspiirissä olevien omistajien tai kiinteistöjen määrää.

Siirtymäsäännöksen (126 §) mukaan sellaiset kaavat, joiden kaavaehdotus on asetettu nähtäville ennen tämän lain voimaantuloa voivat edetä vanhan lain mukaisina. Näkemyksemme mukaan siirtymäsäännös on liian tiukka, sillä jo kaavaluonnosvaiheeseen mennessä on käytetty merkittävä määrä resursseja. Lakiluonnoksen 127 § mukaan kunnan yleiskaavassa noudatetaan nykyistä lainsäädäntöä, mikäli kaava on tullut vireille ennen alueidenkäyttölain voimaantuloa. Näkemyksemme mukaan tuulivoimaosayleiskaavaa tulee kohdella samalla tavalla kuin kunnan muita yleiskaavoja.

Aurinkovoima

Alueidenkäyttölain luonnokseen on sisällytetty aurinkovoimaosayleiskaava. Kannatamme tätä lisäystä, koska tämä selkeyttää isojen ja merkittävien hankkeiden suunnittelua. Tämänhetkisessä luonnoksessa kaavoituskynnykseksi on asetettu vähintään kymmenen hehtaaria. Raja on liian matala eikä huomioi aurinkovoiman tosiasiallisia vaikutuksia ja lisää kuntien kaavoitukseen kohdistuvaa työmäärää kohtuuttomasti.

Luonnoksen 71 §:n ensimmäisen momentin toisen kohdan mukaan aurinkovoimayleiskaavaa voi käyttää, mikäli "aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle".

Näkemyksemme mukaan kirjaus on epämääräinen ja tulee johtamaan siihen, että muutoksenhakutuomioistuin joutuu ottamaan kantaa siihen, milloin metsään rakentaminen olisi merkittävää ja milloin ei. Kirjausta perustellaan hankkeiden vaikutuksella hiilitaseeseen. Kirjaus rajoittaa maanomistajien oikeuksia päättää omistamiensa alueiden käytöstä. Metsämaiden hyödyntämisessä aurinkovoimanrakentamisessa tulisi käyttää tapauskohtaista harkintaa ja harkinnan tulisi perustua hankekohtaisiin vaikutustenarviointeihin ja selvityksiin. Näissä selvityksissä voidaan huomioida myös hankkeiden vaikutus hiilitaseeseen.

Rakentamislain muuttaminen

Rakentamislain luonnoksen 46 §:n ensimmäisen momentin toisen kohdan mukaan merkittävänä rakentamisena, jota ei voida viedä eteenpäin suunnittelutarvealueella, pidetään pinta-alaltaan vähintään kymmenen hehtaarin kokoista aurinkovoimalaa. Näkemyksemme mukaan tämä on huomattava kiristys nykyiseen sääntelyyn ja oikeuskäytäntöön, jossa suunnittelutarveratkaisulla on pääasiassa voinut edetä YVA-kynnyksen alittavien hankkeiden kanssa. Säädös ei tue pienten tai keskisuurten hankkeiden sijoittamista esim. käytöstä poistetuille turvemaille tai muille aurinkovoimalle soveltuville alueille. Osayleiskaavoituksen kustannukset hanketoimijalle ovat niin merkittävät, että suurin osa pienistä tai keskisuurista hankkeista jäisi toteuttamatta. Kaavoituksessa tulisi käyttää tapauskohtaista harkintaa ja sen pitäisi perustua siihen, onko kaavallinen ratkaisu tarpeen siksi, että alueella on muuta maankäyttöä, jonka vuoksi yhteensovittaminen on tehtävä kaavalla. Esitetylle rajausta ei perustu vaikutusten arviointiin eikä rajaukselle ole annettu merkittäviä perusteluja lakiluonnoksessa.

Lausunto
23.6.2025

Kunnioitavasti,

Oulu 23.6.2025



Tuomas Ylimäula
Toimitusjohtaja
Puhuri Oy



Harri Ruopasa

Hankekehityspäällikkö
Puhuri Oy